

METÓDY VYKAZOVANIA PEŇAŽNÝCH TOKOV

Methods of cash flows presentation

Miloš Sklenka

Cieľom prehľadu peňažných tokov (Cash Flow Statement) je vysvetliť a analyzovať vývoj peňažných prostriedkov a peňažných ekvivalentov za dané obdobie a prostredníctvom tohoto prehľadu poskytnúť informácie o vývoji finančnej situácie podniku. Pre analýzu peňažných tokov je dôležité peňažné toky rozdeliť do jednotlivých činností a to:

- peňažné toky z prevádzkovej činnosti,
- peňažné toky z investičnej činnosti,
- peňažné toky z finančnej činnosti.

Prehľad peňažných tokov môže mať rôznu štruktúru a obsahovú náplň. Závisí to od spôsobu agregácie peňažných tokov v jednotlivých činnostiach a od postupu ich vykazovania. Postup vykazovania peňažných tokov sa vo všeobecnosti označuje ako metóda vykazovania peňažných tokov.

Prehľad peňažných tokov sa môže zostavovať tromi základnými spôsobmi:

- na základe toku platieb t. j. príjmov a výdavkov (čistá priama metóda),
- na základe transformácii nákladov a výnosov na peňažné toky t. j. príjmy a výdavky, upravených o zmeny položiek majetku a záväzkov (modifikovaná priama metóda),
- na základe transformácii výsledku hospodárenia z bežnej činnosti pred zdanením daňou z príjmov na peňažný tok, upraveného o zmenu položiek majetku a záväzkov (nepriama metóda).

Použitie metód vykazovania peňažných tokov v jednotlivých činnostiach je nasledovné:

Činnosti	Priama metóda	Nepriama metóda
Prevádzková činnosť	X	X
Investičná činnosť	X	
Finančná činnosť	X	

Z uvedeného vyplýva, že peňažné toky z prevádzkovej činnosti sa vykazujú buď priamou metódou alebo nepriamou metódou. Peňažné toky z investičnej činnosti a finančnej činnosti sa vykazujú len priamou metódou.

Charakteristickou vlastnosťou priamej metódy vykazovania peňažných tokov je vykazovanie tzv. hrubých peňažných tokov, t. j. celkových príjmov a výdavkov v príslušnej činnosti účtovnej jednotky. Môže mať dva varianty, ktoré sa od seba odlišujú podľa toho, akým spôsobom účtovná jednotka získava vstupné údaje. Vykážu sa len príjmy a výdavky ale postup na ich získanie bude odlišný. Príjmy a výdavky sa vykážu tak podrobne a v takom variante, ako si účtovná jednotka zvolí. Môže na základe vlastného rozhodnutia vykazovať peňažné toky v prevádzkovej činnosti:

- čistou priamou metódou alebo
- modifikovanou priamou metódou.

Pri čistej priamej metóde sa vychádza z účtov peňažných prostriedkov, ktoré spôsobili v danom období peňažný tok (príjem, výdavok). Pri tomto spôsobe musí účtovná jednotka podrobne účelovo zoskupovať príjmy a výdavky a priradiť ich do jednotlivých riadkov prehľadu peňažných tokov podľa zvolenej štruktúry. Pre zoskupenie jednotlivých príjmov a výdavkov môže použiť analytické účty, ktoré si vytvorí k účtom peňažných prostriedkov a prostredníctvom ktorých zostaví na konci účtovného obdobia prehľad peňažných tokov. Tento spôsob zostavovania prehľadu peňažných tokov môžeme zjednodušiť takto:

Začiatkový stav peňažných prostriedkov
<ul style="list-style-type: none"> • príjmy za dané obdobie (+) • výdavky za dané obdobie (-)
Konečný zostatok peňažných prostriedkov

Pri modifikovanej priamej metóde sa využíva postup založený na transformácii jednotlivých nákladov na výdavok a jednotlivých výnosov na príjem. Pri tomto spôsobe sa náklady a výnosy upravujú o zmenu stavu majetku a záväzkov, ktoré s nimi súvisia (v nadväznosti na položky výkazu ziskov a strát). Náklad považujeme za potenciálny výdavok, ktorý spôsobí zníženie peňažných prostriedkov a výnos za potenciálny príjem, ktorý spôsobí zvýšenie peňažných prostriedkov. Berú sa do úvahy len výsledkové účtovné prípady, ktoré spôsobujú pohyb peňažných prostriedkov. Tento spôsob zostavovania prehľadu peňažných tokov môžeme zjednodušiť takto:

Začiatkový stav peňažných prostriedkov
<ul style="list-style-type: none"> • príjmy za dané obdobie (+) výnosy (+) (+/-) zmena stavu majetku a záväzkov • výdavky za dané obdobie (-) náklady (-) (+/-) zmena stavu majetku a záväzkov
Konečný zostatok peňažných prostriedkov

Pri nepriamej metóde sa vychádza z výsledku hospodárenia z bežnej činnosti pred zdanením daňou z príjmov, ktorý sa postupne transformuje na peňažné toky. Transformácia spočíva v úprave výsledku hospodárenia z bežnej činnosti pred zdanením daňou z príjmov o vplyv nepeňažných položiek (ide o položky, ktoré majú vplyv na výsledok hospodárenia z bežnej činnosti ale nespôsobujú pohyb peňažných prostriedkov a týkajú sa prevádzkovej činnosti, napríklad odpisy dlhodobého majetku, rezervy, opravné položky), o vplyv zmien stavu zásob, pohľadávok a záväzkov z prevádzkovej činnosti a všetkých ostatných položiek, ktoré sú peňažnými tokmi z investičnej činnosti alebo finančnej činnosti. Pre vyčíslenie peňažných tokov sa náklady k výsledku hospodárenia z bežnej činnosti pred zdanením daňou z príjmov pripočítavajú a výnosy sa od výsledku hospodárenia z bežnej činnosti pred zdanením daňou z príjmov odpočítavajú. Tento spôsob zostavovania prehľadu peňažných tokov sa dá zjednodušiť takto:

Začiatkový stav peňažných prostriedkov
<ul style="list-style-type: none">
• VH z bežnej činnosti pred zdanením daňou z príjmov (+/-)
• úpravy o vplyv nepeňažných operácií (+/-)
• úpravy o zmeny stavu majetku a záväzkov, t. j. o zmeny stavu pracovného kapitálu (+/-)
• úpravy ost. nepeňažných položiek a ost. položiek uvádzaných a vykazovaných v iných činnostiach (+/-)
Konečný zostatok peňažných prostriedkov

V investičnej činnosti a finančnej činnosti sa používa len priama metóda vykazovania peňažných tokov. V investičnej činnosti a to konkrétne v časti obstarania dlhodobého majetku si môže účtovná jednotka zvoliť:

- netto alebo
- brutto spôsob vykazovania peňažných tokov.

Pri netto spôsobe sa vychádza z účtov peňažných prostriedkov, kde sa zisťujú skutočné výdavky spojené s obstaraním dlhodobého majetku.

Pri brutto spôsobe sa výdavky súvisiace s obstaraním dlhodobého majetku upravujú o zmenu stavu preddavkov poskytnutých na obstaranie dlhodobého majetku a o zmenu stavu záväzkov súvisiacich s obstaraním dlhodobého majetku.

Základný rozdiel priamej metódy a nepriamej metódy je v štruktúre prehľadu peňažných tokov. Pri každej metóde je iná vypovedacia schopnosť, ktorá nadväzuje na konkrétny spôsob vykazovania peňažných tokov v jednotlivých činnostiach účtovnej jednotky, pričom všetky metódy sa považujú za rovnocenné.

Účtovná jednotka pri zostavovaní prehľadu peňažných tokov uplatňuje subjektívny prístup, pretože sama rozhoduje, aká bude náplň jednotlivých položiek prehľadu peňažných tokov, akú metódu použije pri zostávaní jednotlivých peňažných tokov a pod.

Príspevok vznikol s podporou grantu VEGA 1/2629/05.

Abstrakt

Peňažné toky vznikajúce v účtovnej jednotke v jednotlivých činnostiach sa vykazujú pre účely zostavenia prehľadu peňažných tokov dvoma metódami. V prevádzkovej činnosti sa vykazujú priamou metódou alebo nepriamou metódou, v investičnej činnosti a finančnej činnosti sa vykazujú len priamou metódou. Pod metódou vykazovania peňažných tokov sa vo všeobecnosti rozumie postup vykazovania peňažných tokov. V príspevku sa poukazuje nato, akými metódami je možné vykazovať príslušné peňažné toky v jednotlivých činnostiach účtovnej jednotky.

Kľúčová slova: priama metóda, nepriama metóda, prevádzková činnosť, investičná činnosť, finančná činnosť.

Summary

Cash flows originating in accounting entity in its activities are presented for the purpose of preparing the cash flows statement by two methods. In operating activities are presented by direct

method or indirect method, in investing activities and financing activities only direct method can be used. Under method of cash flows presentation a process of cash flows presentation is generally understood. The paper focuses on methods that can be used at cash flows presentation in individual activities of accounting entity.

Key words: direct method, indirect method, operating activities, investing activities, financing activities.

JEL klasifikácia: M40, M41

Použitá literatúra

- [1] SKLENKA, M.: Prehľad peňažných tokov (Cash Flow Statement) II. In: Dane a účtovníctvo v praxi, 3/2006, str. 31 – 35.
- [2] ŠLOSÁROVÁ, A. a kol.: Analýza účtovnej závierky, Bratislava : IURA EDITION, 2006. str. 478, ISBN 80-8078-070-6.
- [3] Opatrenie Ministerstva financií SR č. 4455/2003-92, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o usporiadaní, označovaní a obsahovom vymedzení položiek individuálnej účtovnej závierky a rozsahu údajov určených z individuálnej účtovnej závierky na zverejnenie pre podnikateľov účtujúcich v sústave podvojného účtovníctva v znení neskorších predpisov

Kontakt

Miloš Sklenka, Ing., Katedra účtovníctva, FHI EU v Bratislave, Dolnozemska cesta 1/b, 852 35 Bratislava, tel.: +421 2 67 295 766, milossklenka@gmail.com